

Aparentment hermètica des de l'exterior però amb la vida intermèdia que li donen els patis de les cantonades, aquesta obra de TEd'A es va concebre el 2012 com una arquitectura inacabada perquè els seus usuaris se la poguessin fer seva.

Can Lluís i n'Eulàlia

TEd'A Arquitectes
Sa Pobla, Mallorca

TEXT CRISTINA ROS FOTOS TED'A ARQUITECTES

Patis que dupliquen la vida

“Hi ha determinades arquitectures que un cop acabades encara són incompletes. Deixen el marge adequat perquè l'usuari les modifiqui, les completi i se les faci seves. Només cal deixar passar el temps”. Així ho expressen els responsables de TEd'A Arquitectes, Jaume Mayol i Irene Pérez, respecte de Can Lluís i n'Eulàlia, una casa situada al camp de sa Pobla, que per l'ordenació municipal no havia d'arribar als 100 m² habitables. L'austeritat del paisatge d'horts de carxofes i patateres, sense gaire lloc per a les ombres, demanava la mateixa sobrietat a l'arquitectura, rústica i sobretot sincera amb ella mateixa i amb l'entorn. Després ja hi passaria el temps, i en Lluís, n'Eulàlia i família li donarien la vida.

Habitacions sense sostre

Els orígens d'aquesta casa, que va ser seleccionada als Premis FAD 2013 i guanyadora dels Premis d'Arquitectura de Mallorca 2011-2013, són en un recinte rectangular de murs gruixuts de pedra que hi havia a la parcel·la, d'una extensió

de 5.000 m². Per donar-li habitabilitat, els de TEd'A van ampliar el recinte fins a aconseguir una planta gairebé quadrada que, tot i així, no podia tenir més de 99 m² de casa. Però podia tenir patis.

Inspirats per les teories desenvolupades a *Architecture without architects* per Bernard Rudofsky i atrets per les seves habitacions sense sostre, Irene Pérez i Jaume Mayol van concebre una casa en creu. La vida comuna, cuina i sala d'estar, s'ubiquen a l'eix vertical, mentre que els laterals, perpendiculars al cos principal, allotgen els dormitoris. En tot cas, la vida a Can Lluís i n'Eulàlia es duplica perquè cadascuna d'aquestes estances té el seu doble a l'exterior, quatre patis particulars, quatre habitacions amb parets però sense sostre, que ocupen les quatre cantonades de la casa, els espais que queden entre la creu i el recinte quadrat que defineix un mur que només podia ser de pedra.

Les decisions dels arquitectes, segons confessa Jaume Mayol, “es prenen de manera natural”: la façana havia de ser de pedra i morter perquè ha-

Cada habitació de la casa duplica el seu espai amb un pati. Així, es pot cuinar a dins la casa o fer una barbacoa a l'aire lliure. Es pot dormir al llit o fer la migdiada sota l'ombra de l'arbre al recinte emmurallat que té al costat. Aquests patis són molt més que espais de trànsit, són llocs d'intimitat a cel obert.

Una existència a cel obert

Ni tancats del tot ni del tot oberts, els quatre patis que ocupen les cantonades d'aquesta casa de planta quadrada ofereixen una vida a mig camí entre l'interior de la casa i el camp que l'envolta. Són espais intermedis, amb parets i grans finestres, però sense sostre i amb un paviment de grava que facilita el drenatge. I són llocs per a unes vivències privades i a cel obert, amb tantes possibilitats i tan diverses com vulguin donar-hi els habitants de la casa: jugar, cuinar, menjar, sembrar...

vien de fer una excavació i era natural aprofitar allò que en treien, molta pedra i terra vermellosa. A més, en Lluís és marger: aquests murs són el que sap fer millor. La casa seria molt anònima sense que l'arquitectura hi perdés presència. D'aquí els finestres i els accessos als patis intermedis emmarcats per un encofrat de formigó. I d'aquí també la rusticitat dels exteriors en contraposició a uns interiors blancs de gran simplicitat, molt contemporanis, amb les necessitats reduïdes al màxim però del tot cobertes les més bàsiques.

Tradició mediterrània

Els patis formen part de la tradició constructiva i dels hàbits vitals de la Mediterrània. Qui els pot tenir coneix la seva gran utilitat i també el gaudi que proporcionen. És més, situats a la comarca del Raiguer de Mallorca, es pot viure a fora de la casa més de la meitat de l'any. Per què renunciar-hi?

“Amb els patis, Can Lluís i n'Eulàlia no només va doblar-se, sinó que aquests

elements permeten sopar a dins de la casa o a recer al pati, cuinar dins la casa o fer una barbacoa a fora, dormir a l'habitació o posar una gandula sota un arbre sembrat a cel obert, o tenir un espai per als jocs infantils acotat i just a la porta del dormitori”, afirma Mayol.

Uns patis sense sostre, amb parets encalcinades a l'interior i amb grava a terra per al drenatge, prou tancats i també oberts per reunir els avantatges de totes dues condicions. Uns patis que els arquitectes van deixar com a espais buits perquè els habitants de la casa, amb el pas dels anys, els anessin transformant segons les necessitats i els desitjos, perquè se'ls poguessin fer seus. Sembrar-hi un arbre, crear-hi una ombra, posar-hi uns mobles, fer-hi una pastera de plantes aromàtiques o també deixar-ne algun com a espai per contemplar el buit. Tanmateix, com afirmen els de TED'A quan parlen de Can Lluís i n'Eulàlia, les cases contenen vida i són els usuaris els que les van acabant, si és que es pot dir que alguna vegada estan acabades.◆